

108.

GUSZTÁV MIKLÓS (1888-1967)

Derű, 1936 (1963-as öntvény)

Bronz

Magasság: 50,5 cm

Jelezve a talpazaton: g. miklos 63 3/4 és

a Ciselure d'Art d'Île de France (CAI) öntőde jelzése

Kezdő ár: 2 800 000 Ft / 9 180 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft

Estimated value: 16 393 – 22 951 EUR

A szobor készítésének idején Miklós Gusztáv Gustave Miklosként élt és dolgozott egy nem különösebben ismert francia kisvárosban, Oyonnax-ban, a svájci határ közelében. Oyonnax-ban amúgy jelenleg is látható egy kiállítás Miklós műveiből, és az élete végén visszavonultan élő és kiállításokon nem is szereplő művész munkái az utóbbi években a Christie's és a Sotheby's árverésein is felbukkantak. Miklós 1939-ben költözött Oyonnax-ba, ahol az École Nationale Professionnelle des Matières Plastiques akkor alapított művészeti iskolájában dolgozott, 1950-ben pedig végleg felszámolta párizsi műtermét is. Részben ennek tulajdonítható, hogy a korábban igen elismert művész munkássága egy időre a feledés homályába burkolózott. Idén viszont kalapács alá került a Sotheby's-nél Miklós egyik monográfiájának, Félix Marcilhac-nak a gyűjteménye több fontos Miklós-szoborral, a Christie's-nél pedig éppen az 1936-os *Derű* egy poszthumusz öntvénye bukkant fel, amelyet Miklós özvegye autorizált a művész halála után. A mi öntvényünk viszont még a művész életében készült egy négy darabos sorozat harmadik elemeként a nagy sikerű és nagyméretű *Derű* kisplasztikai verziójaként a művész által autorizálva. Miklós mai helyét az európai szobrászaton belül jól jelzi, hogy néhány éve a művész egyik első ismert szobra, az 1927-es *Fiatal lány* majdnem két millió dollárért talált magának új tulajdonost.

A *Fiatal lány* azon az 1928-as párizsi egyéni kiállításon is szerepelt, ahol Miklós először mutatkozott be szobrászként a patinás Galerie de la Renaissance-ban. Miklós megbecsültségét jelzi, hogy egy évvel később, 1929-ben egyik alapító tagja lett a francia art deco egyik legjelentősebb művészeti egyesületének, az Union des Artistes Modernes-nek. Az egyesület az 1937-es párizsi Világkiállításon önálló pavilont is kapott, ahol Miklós több szobra is szerepelt, köztük maga a *Derű* is, amely az art deco vizuális kultúrájára jellemző módon számos művészeti hatást egyesít magában, de ezt igen elegánsan és harmonikusan valósítja meg. Miklós maga is egyfajta modern uomo universale volt, hiszen Budapesten iparművésznek tanult, majd 1909-ben Párizsba utazott, ahol festészeti tanulmányokat folytatott La Fauconnier és Metzinger magániskolájában, az Académie de

Csáky József: Kilenc múzsa, 1963-65, magángyűjtemény

la Palette-ben, ahol barátja, Csáky József is megfordult. Valószínűleg ennek köszönhető, hogy Miklós az 1913-as Salon des Indépendants-on is szerepelhetett, ahol kubista festményeket állított ki. Az Első világháborúban a francia idegenlégióban szolgált, Görögországban és Törökországban is harcolt, a háború után pedig Csáky közvetítésével Jacques Doucet-nak dolgozott, különféle dísz tárgyakat tervezett az art deco egyik leghíresebb ösztönművészeti alkotása, a Studio de Neuilly, Doucet gazdagon berendezett villája számára. Miklós fantáziáját dicséri a villában számos kilincs, lámpa, faliszőnyeg, üvegablak, valamint egy hegyikristályból és bronzból komponált lámpa is.

Miklós a Doucet-féle megbízások idején kezdett el intenzíven foglalkozni a szobrászattal, és hamarosan a plasztikában találta meg legfontosabb médiumát. Ismerünk tőle egészen különleges, art deco állatszobrokat is, amelyek izgalmasan egyesítik magukban az orientalizmus áramvonalas kecsességét és a modernizmus geometrikus és absztrakt formanyelvét, de legnagyobb sikereit talán mégis nőalakjaival aratta. Ezek közül az 1927-es *Fiatal lány* még egyértelműen a kubizmuson átszűrte afrikai művészet hatását mutatja, az 1936-os *Derű* viszont már sokkal szofisztikáltabb kompozíció. A kecses figura vonalvezetése a szecesszió rafináltan megkomponált alakjait idézi, de leginkább mégis egy gótikus szoborra emlékeztet, miközben az angyali arc egzotikumja is tagadhatatlan. Az ovális arc a markáns orral és a mandulavágású szemekkel akár még Modigliani művészetével is rokonítható, hiszen valószínűleg mindkettőjüket az akkori divatos elefántcsontparti maszkok inspirálták. A szobrot a finom formai megoldásokon és a jellegzetes art deco eklektikán túl az teszi kiemelkedő alkotássá, hogy a különféle művészeti hatások éppolyan finoman simulnak egybe, mint a különböző intellektuális impulzusok. A *Derű* ugyanis leginkább egy nyugati, kardinális erény szobrászi megfogalmazására emlékeztet, miközben egy keleti táncosnő kecsességével egyesíti magában a kihívó erotikát és a mértéktartó bölcsességet, és pontosan azt a belső békét sugározza, amelyet francia megnevezése (la sérénité) is sugall.

Kaszás Gábor

108